

محمد رضا اربابی
مترجم و زبان شناس

«شاگی بین» رمانی است برجسته به قلم «آگلاس استیوارت»، نویسنده و طراح مد دورگه اسکاتلندی- آمریکایی، که آثاری در خشان چون «مونگوی جوان» و «مرد انگلیسی» نیز به قلم او در برابر دیدگان مخاطبان ادبیات قرار گرفته است. استیوارت نخستین رمان خود با نام «شاگی بین» را در سال ۲۰۲۰ خلق کرده، آفرینشی که نظر بسیاری از منتقدان و صاحب‌نظران را به خود جلب کرد. این اثر او جایزه بوکر ۲۰۲۱، جایزه کتاب سال ۲۰۲۱ بریتانیا و جایزه آکادمی هنر و ادبیات آمریکا را از آن خود کرد و در عین حال در فهرست نیپای بسیاری از جوایز دیگر نیز قرار داشت. «شاگی بین» علاوه بر این توانست عنوان رمان برجسته بسیاری از نشریات معتبر از قبیل نیویورک تایمز، واشنگتن‌پست، لس‌آنجلس تایمز و اکونومیست را به خود اختصاص دهد. حال پرسش این است که آفرینش استیوارت چگونه به چنین جایگاهی رسیده است؟ داوران جایزه بوکر معتقدند استیوارت در «شاگی بین» تصویری واضح از جامعه‌ی باحاشیه رانده شده فقیر بریتانیا ارائه کرده است. نیویورک تایمز چنین می‌نویسد: «این جهان شاگی بین است، پسر بچه‌ای در میانه دههٔ ۱۹۸۰ گلاسکو؛ و دنیای مادرش آگنس، زنی مفلوک که قطره قطره زندگی‌اش را تا مرگ سر می‌کشد... این اثر با این پیام عمیق و متحیر رهاپتان می‌کند: زندگی شاید کوتاه باشد، اما تا آخر ادامه می‌یابد.» بتان پاتریک، مرور نویس و واشنگتن‌پست، نیز این اثر را در حد یک شاهکار ادبی می‌داند. «شاگی بین» ماجرای پسر بچه‌ای شیرین و دوست داشتنی را روایت می‌کند که در میانه دههٔ ۱۹۸۰ زیست می‌کند؛ همان سال‌هایی که بسیاری از مردان و پسران به دلیل سیاست‌های مارگارت تاچر در بریتانیا شغل خود را از دست داده‌اند. آگنس، مادر شاگی، که به نوعی چراغ راه اوست، با انتخاب‌هایش از جمله اعتیاد و روابط نامتعارف باری بر دوش فرزندانش شده است. مادر عاشق شاگی است و از او حمایت می‌کند، اما اعتیادش به الکل نه تنها شاگی، بلکه زندگی همه اطرافیانش را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. این امر موجب شده است که سایر فرزندانش راه خود را به نحوی جدا کنند و به همین دلیل شاگی کوچک خود را تنها گلدایاتور محافظ مادر ببیند. تلاش‌های شاگی برای مراقبت از مادر صحنه‌های دل‌فریب و تأثیر گذاری را خلق کرده که خواننده را مسحور و مجذوب می‌کند. «شاگی بین» پس از «عشق اول می‌آید»، «معشوقه»، «لینکلن در بارود»، «فهرمان تصادفی»، «کار، کار انگلیسی‌هاست»، «نیمه گمشده» و «۱۹۱۷» هشتمین اثر ترجمه‌ای شیما آبیاری است که توسط انتشارات جمهوری به زینت طبع آراسته شده است. ترجمه آبیاری از شاگی بین اولین ترجمه آثار آگلاس استیوارت در ایران به حساب می‌آید. معرفی نویسنده‌گان نو به بازار کتاب ایران امری است شایسته تجلیل. آنچه در بررسی آثار آبیاری به چشم می‌خورد، توانش ادبی او در قلم‌ورزی است که حاصل طبع و ذوق شاعرانه و هنرش در نقاشی خط است. «گرگ و میش خیال» و «زنی نیمه آسان، نیمه هیچ» دو مجموعه شعری است که از این مترجم به چاپ رسیده است. نگارنده معتقد است یکی از رسالت‌های مترجمان ایرانی باید پاسداری از زبان فارسی باشد و این مهم در دو جبهه حاصل می‌شود: واژگان و دستور زبان. از اهمیت ورود واژگان بیگانه به واسطه ترجمه بسیار گفته شده است، اما به نظر نگارنده این روزها مترجمان باید توجه ویژه‌ای به دستور زبان فارسی داشته باشند که بحق سنگر آخر زبان است. یکی از ویژگی‌های تحسین‌برانگیز شاگی بین آبیاری همین توجه به دستور است. یکی از ساخت‌های پر تکرار در اثر استیوارت، جملاتی است که با «گروه حرف اضافه» آغاز می‌شود؛ ساختی که در زبان فارسی کمتر و جهت تأکید مورد استفاده قرار می‌گیرد. این ساخت یکی از تله‌های پیش روی مترجمان است که بهتر است عین‌به‌عین ترجمه‌اش نکنند. البته این حکم کلی نیست و گاه نویسنده یا مترجم برای افزودن سبک و سیاق ادبی خود می‌تواند این ناستورمندی را به کارش اضافه کند. ذکر نمونه‌ای از شاگی بین خالی از لطف نیست:

With a flick she watched her
cigarette dout fall...

جمله با حرف اضافه With آغاز شده است. ضرورتی ندارد که ترجمه آن نیز با حرف اضافه «با» آغاز شود. آبیاری این عبارت را این‌گونه ترجمه کرده است: «ضربه‌ای به سیگارش زد و سقوط و رقص خاکسترش را از طبقه شانزدهم تا محوطه تاریک تماشا کرد.» در پایان می‌توان گفت «شاگی بین» آدگلاس استیوارت اثر پنج ستاره‌ای به زبان انگلیسی است که شیما آبیاری ترجمه‌ای قابل توجه از آن ارائه داده است و امید است خوانندگان ایرانی نیز آن را ببینند.

نوبل خوانی باز را جمالی از کتاب «زنبق وحشی»؛

«لوئیز گلوک» از زنان نمی‌نویسد؛ زنانه می‌نویسد

آرمان ملی - هادی حسینی نژاد؛ رُزا جمالی (شاعر، نویسنده، مترجم و پژوهشگر ادبی) دانش‌آموخته کارشناسی ارشد ادبیات انگلیسی از دانشگاه تهران است. در کارنامه ادبی او مجموعه شعر، یک نمایشنامه، یک مجموعه مقاله، دو آنتولوژی ترجمه شعر انگلیسی و ۷ کتاب در عرصه ترجمه شعر جهان قرار دارد؛ هر چند که بیشتر او را به عنوان شاعری پیشرو می‌شناسیم. او اخیراً کتابی را با نام «زنبق وحشی» به همراهی نشر ایهام روانه بازار کرده است که در بر دارنده ترجمه‌های او از اشعار لوئیز گلوک، برنده نوبل ادبی ۲۰۲۰ است؛ شاعری که به گفته جمالی، از زنان نمی‌نویسد؛ بلکه زنانه می‌نویسد.

شاخه‌های درخت کاج جاعوز می‌کردند. سخت‌است که نجات بیایی چنانچه خودآگاهی در این زمین تریاک مدفون شده. و بعد همه چیز تمام شده بود که می‌ترسی که به رویی بدل باشی و ناتوان از سخن گفتن که حرف بزنی و ناغافل تمام‌اش کنی، این زمین سفت که دارد کمی خم می‌شو و آنچه که من برداشته‌ام باشم. پرندگان هستند که پوته‌هایی نحیف را نشانه رفت‌اند و تو که نمی‌توانی به‌خاطر بیابوری راه‌هایی از آن جهان را به‌تومی گویم که دوباره می‌توانم حرف بزنی هر آنچه که از فراموشی می‌آید می‌آید که صدایی را بیابد از مرکز هستی من آمده بود فواره‌ای بزرگ که آبی بود و عمیق سایه‌هایی بر آبی دریا به رنگ لاجورد.

است. از دایره کلمات محدود و پالایش‌شده‌ای استفاده می‌کند، از اضافات و توصیفات پرهیز می‌کند و به قول هایدگر به کشف هستی‌شناسی لحظات شهودی می‌پردازد، کلمات از صافی ذهن او می‌گذرند و کلیشه‌ها را به دور می‌ریزد. شعر لوئیز گلوک به‌امیلی دیکنسون نزدیک است و او نیز در چرچستی زندگی اندیشه می‌کند و صدای ملایم و آرامش و در عین حال طمانینه‌ای که در نوع روایت به‌خروج می‌دهد او را به دیکنسون نزدیک ساخته. مناعت طبیعی در هر‌دوی این شاعران دیده می‌شود که هر موضوعی را دستمایه شعر قرار ندهند. نقش و جایگاه او را به عنوان یک شاعر زن چگونه تعریف می‌کنید؟ لوئیز گلوک از اینکه خود را به

در چادر آشیل با تمام وجودش سوگاری می‌کند و خدایان می‌بینند او مردی بود که پیش از این مرده بود یک قربانی است از قسمتی که دوست می‌داشت همان که گذرا بود. شعر «حکایت فاخته» شعری است که من آن را بسیار نزدیک به نوع ادبیات تمثیلی پروین اعتصامی می‌دانم چون بلبلی که می‌خواهد به آدمی بدل شود اما با دنیای خشن زندگی آدمی مواجه می‌شود. گاه پاره‌ای از تمیلاش ما را به یاد ادبیات تعلیمی مشرق زمین می‌اندازد که آموزه‌های در خود دارد. این ادبیات حکمت‌گونه که یادآور متونی نظیر مثنوی معنوی است.

پدل می‌کنند و به مسائل سیاسی و اجتماعی نمی‌پردازند در کانون‌های ادبی ایران نوعی ناگامی وجود دارد. با اینکه دغدغه‌های چنین شاعری فرای زمان و مکان است، جامعه روشنفکری ما بیشتر شاعران چپ‌گرا را می‌پسندد. در مقدمه کتاب از تعبیر «صدای ناب شاعرانه» برای آثار گلوک استفاده شده است. که مضمینی بیشتر در اشعار او دیده می‌شود چه او را شایسته چنین تعریفی می‌کنند؟ اساطیر، روزمرگی، عشق، جدایی، آرزو، خاطره که این مضامین در وهله اول، شخصی هستند اما بعد از روایت‌های موزای تعمیم پیدا می‌کنند به لحظه‌ای که حکمتی در آن است و آدمی را به اندیشه وامی‌دارد. شعرهای او اعتراضی نیستند اما از زندگی‌نامه خود او برگرفته شده است. مثلاً در کتاب «فرزند اول» که اشاره به خواهری دارد که قبل از او مرده به دنیا آمده بود، شاعر در بسیاری از شعرهای‌اش با این خواهر مرده و روح او سخن می‌گوید و به جست‌وجوی روان‌کاوانه او می‌پردازد. اساطیر یونان باستان یکی دیگر از دستمایه‌های شعری اوست و معمولاً روایتی نو از قصه‌ای کهن را به دست می‌دهد و به‌زوایای تاریک یک اسطوره می‌پردازد. شعر «پیروزی آشیل» از این جمله است.

پیروزی آشیل در داستان پروتکلس هیچ‌کس نجات‌نیافت، نه حتی آشیل که نزدیک به خدا پروتکلس شبیه او بود آنها یک زره پوشیده بودند. همیشه در همراهی کسی به خدمت دیگری درمی‌آید یکی کمتر از دیگری است گروه فرشتگان نه‌گانه همیشه پدیدار هستند، در میانه‌ی افسانه‌ها نمی‌شد به آن‌ها دل بست آن‌که تنهاشان گذاشته. آن‌کس شتی یونانی که آتش گرفت چه بود در برابر این شکست؟

زیر مجموعه‌ای نقلیل دهد فطره و دوست ندارد که به عنوان یک شاعر زن دیده شود اما شعرهای او نمونه از شمندی از زنانه‌نویسی است. او از زنان نمی‌نویسد؛ بلکه زنانه می‌نویسد. روان‌کاوی ناخودآگاه شاعرانه که بسیار در آثار او محل بحث است و لحظات زنانه ناخودآگاهی جای تحقیق و پژوهش را برای منتقدان باز می‌گذارد. مقالات بسیاری در نشریه‌های دانشگاهی این موهبتی نبود دیگر و این نغمه‌دگرذیبی یافت نت‌های دلنشین آرزو که به آدمی بدل شود گسترده و تلخ پس از آن. جهان پس کشید آنچه هستی یافته بود از عشق خالی شد چنانچه از شاخه گیلاس افتاد و به خون آغشت راست‌است این همه و چه راست است این قانون هنر است که تو را و طبیعت تو را عوض می‌کند و زمان اینگونه می‌کند ما.

در مقدمه کتاب ذکر شده که نزدیک‌ترین شاعران او ویلیام بلیک و امیلی دیکنسون هستند، این نزدیکی در چیست؟ لوئیز گلوک نیز چون ویلیام بلیک بی‌واسطه چیزها را می‌بیند و کشف‌های ساده و بی‌پزیرهای را با خواننده در میان می‌گذارد. از زبان پرطمطراق، تکلف، زبان باستانی و ادبیانه کمترین استفاده را می‌کند و زبان او چون زبان یک کودک ساده

آئین همگانی زمستان

لوئیز گروک / ترجمه رُزا جمالی	در چرخشی که آرزو می‌کند
۱	چرخشی که قلب همه چیز را گرفته
۲	گرچه ترجیح می‌دهم که فکر کنم که ساعت را از سر می‌گیرم.
۳	زندگی، خواهر می‌گفت شیشه مشعلی ست که به دست ما داده شده است از جسم به ذهن پنداشده دامه داد ذهن آنجانیست که زیستن را بپذیرد.
۴	چشم باطن خواهرم می‌گفت که همین جاست اما سخت‌است که آن‌را در تاریکی ببینی باید مقیاس‌ها را بدانی خواهرم می‌گفت پیش از آنکه وزنات را بر آن بگذاری
۵	بیماری بر من چیره گشت و موجب‌اش هیجوقت پیدا نشد هستی جستم‌جوی عشق هستم. حتی پس از آنکه آن‌را می‌یابیم.
۶	چیزی چون مرگ هیجوقت کوچک نمی‌شود.
۷	بنگر بر ما، چنین گفت، همه ما در این اتاق هستیم هنوز منتظریم تا دگرذیبی بیابیم برای همین است که به جست‌وجوی عشق هستیم در تمام زندگی همان هستی جستم‌جوی عشق هستم. حتی پس از آنکه آن‌را می‌یابیم.

که مقاومت کنم که وانمود کنم همه چیز عادی‌ست از سلامتی یا شور زندگی.

معرفی کتاب

«لمس» کلمر نورث

کبکله شبیه شماست، ولی شبیه شما نیست. او می‌تواند با یک لمس کوچک به درون بدن شما بخزد و هر مدتی را، از یک لحظه گرفته، یک روز تا سال‌ها با آن زندگی کند. زندگی شما می‌تواند بعدی باشد. «لمس» نوشته کلمر نورث رمانی است که در دوران مدرن رخ می‌دهد و تمرکز روی موجوداتی است که شبح‌نماید می‌شوند و از طریق تسخیر بدن دیگران به زندگی‌شان ادامه می‌دهد. نورث با رمان‌های «پانزده زندگی اول هری آگوست» و «لمس» خودش را به عنوان نویسنده‌ای مطرح در پرداختن به موضوع جاودانگی از طریق راه‌های بی‌همتا معرفی می‌کند. رمان «لمس» داستان زندگی کبکل را روایت می‌کند، یک شبح که صدها سال پیش در اثر مرگی خشنوت‌بار متولد شده است. کبکل فقط با تسخیر بدن‌های دیگران می‌تواند زندگی کند. عملی که در آن کنترل کامل بدن میزبان‌هایش را در اختیار می‌گیرد و آنها را بدون خاطره‌ای از زمانی که تسخیرشان کرده بود رها می‌کند. کبکل تنها موجود از نوع خودش نیست، شبح‌های زیادی در سرتاسر سیاره پراکنده‌اند، و اگرچه بیرون داستان روی کبکل و نبردش علیه شبیحی شرور به نام گالیله تمرکز دارد، ولی داستان واقعی لمس جست‌وجو به دنبال چیزی شبیه زندگی توسط موجودی است که فقط می‌تواند هویت میزبان‌ش را به خود بگیرد، و هرگز قادر نیست میزبان‌ش را کنار بزند و در نتیجه هرگز هم قادر نیست زندگی خودش را داشته باشد. همان‌طور که انتظار می‌رود، دنیا ساخته‌شده توسط نویسنده با آفرینی عالی‌ای از تاریخ خردمان است، همراه با تاریخچه شبح‌ها که طوری در آن ادغام شده گویی که آنها همیشه جزئی از تاریخ بوده‌اند. نویسنده برای آنکه دنیای داستانی‌اش را هرچه بیشتر به دنیای واقعی شبیه‌کند از هیچ تلاشی فروگذار نکرده و در این کار اطلاعات و تحقیقات و فعالیت‌های گسترده خود را به رخ خوانندگان می‌کشد. نتیجه این‌که مثل رمان‌های دیگر او، خواننده در دنیای لمس هم‌گم می‌شود و شخصیتی دوست‌داشتنی نیست، ولی داستانی به همان اندازه قدرتمند دارد. کلر نورث توانسته با رمان «لمس» نقطه عطلی در ادبیات گمانه‌زن ایجاد کند و علاقه‌مندان این‌گونه از ادبیات را با نوع متفاوتی از دنیاسازی و گمانه‌پردازی آشنا کند.

دارودسته کبوترهای اصیل

مجموعه کتاب «دارودسته کبوترهای اصیل» نوشته اندرو مک‌دانلد استرالیایی را انتشارات دلتا منتشر کرد. اندو مک‌دانلد نویسنده استرالیایی به‌همراه با ووید تصویرگر، مجموعه کتاب «دارودسته کبوترهای اصیل» را در قالب رمان تصویری برای مجموعه‌راژانویه سال ۲۰۲۰ منتشر کرد. Hardie grant انتشارات این کتاب در ایران با عنوان «دارودسته کبوترهای اصیل با جرم و جنایت مبارزه می‌کنند» در دسترس مخاطبان قرار گرفته است. انتشارات دلتا این اثر را با خرید حق انتشار نسخه فارسی (کپی‌رایت) روانه بازار کتاب کرده است. این مجموعه ماجرای دسته‌ای کبوتر بازمه با قدرت‌های خاص را روایت می‌کند که برای مبارزه با جرم و جنایت دور هم جمع شده‌اند و دست به کارهای عجیب می‌زنند. زبان این رمان تصویری طنز است و شخصیت‌های آن برای مخاطب جذابیت خاصی دارند. این رمان برای رده سنی نوجوان مناسب است. سیده هستی حسینی مترجم این اثر کارشناس‌ارشد مطالعات ترجمه است. وی کتاب‌های پرفروشی در حوزه ادبیات کودک و نوجوان منتشر کرده است؛ از جمله مجموعه «آدم‌های معمولی جهان را تغییر می‌دهند» از سوی انتشارات مهرسا. انتشارات دلتا که به‌تازگی فعالیت خود را در زمینه ادبیات نوجوان آغاز کرده این کتاب را در ۲۰۸ صفحه با تیراژ ۱۰۰۰ نسخه و برای گروه سنی ۹+ سال با قیمت ۶۵۰۰۰ تومان به بازار عرضه کرده است.

